

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΙΙ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 7 Μαρτίου 2019 με την ακόλουθη σύνθεση: Κωνσταντίνος Κωστόπουλος, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Ασημίνα Σακελλαρίου (εισηγήτρια) και Νικολέτα Ρένεση, Σύμβουλοι, Νικόλαος Βόγκας και Αθανάσιος Καρακώιδας, Πάρεδροι (με συμβουλευτική ψήφο).

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας: Παραστάθηκε ο Επιτροπεύων Πάρεδρος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο Δημήτριος Κοκοτσής, που αναπληρώνει νόμιμα την κωλυόμενη Γενική Επίτροπο της Επικρατείας.

Γραμματέας: Γεωργία Φραγκοπανάγου, υπάλληλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Για να δικάσει την από 24 Ιανουαρίου 2018 (.....) έφεση του ... του . κατοίκου ....(οδός ...ΤΚ...), ο οποίος παραστάθηκε διά της πληρεξουσίας του δικηγόρου Σοφίας Αθανασούλια (Α.Μ./Δ.Σ.Α. 31549),

κ α τ ά του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.), που εδρεύει στην Αθήνα (Αγ. Κωνσταντίνου 8), ως οιονεί καθολικός διάδοχος σύμφωνα με τα άρθρα 51 παρ. 1 και 53 παρ. 1 του ν. 4387/2016 του πρώην Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων - Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Μισθωτών (Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ.), νομίμως εκπροσωπούμενου από τον Διοικητή του, ο οποίος παραστάθηκε διά δηλώσεως του άρθρου 133 παρ. 2 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας της πληρεξουσίας δικηγόρου Γεωργίας Χαλκιοπούλου (Α.Μ./Δ.Σ.Α. 15984),

κ α τ ά α) της Σ/ΓΒ/15972/19.12.2017 πράξης της Διευθύντριας της Περιφερειακής Διεύθυνσης Συντάξεων Ν.Π.Δ.Δ. του Ε.Φ.Κ.Α. και **β)** κάθε άλλης συναφούς προγενέστερης ή μεταγενέστερης πράξης ή παράλειψης της διοίκησης.

Με την ως άνω πράξη της Διευθύντριας της Περιφερειακής Διεύθυνσης Συντάξεων Ν.Π.Δ.Δ. του Ε.Φ.Κ.Α. απορρίφθηκε αίτηση συνταξιοδότησης του εκκαλούντος, πρώην υπαλλήλου της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς», με το ειδικό καθεστώς του ν. 3163/1955, διότι δεν συνέτρεχαν στο πρόσωπό του οι απαιτούμενες κατά νόμο προϋποθέσεις.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε το Δικαστήριο άκουσε:

Την πληρεξούσια δικηγόρο του εκκαλούντος, η οποία ζήτησε την παραδοχή της έφεσης. Και

Τον Επιτροπεύοντα Πάρεδρο, ο οποίος πρότεινε την παραδοχή της έφεσης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη, με την παρουσία των ανωτέρω μελών.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε σύμφωνα με το νόμο

Αποφάσισε τα εξής:

I. Με την υπό κρίση έφεση, για την οποία καταβλήθηκε το προσήκον παράβολο (με το e-παράβολο Δημοσίου...), όπως αυτή αναπτύσσεται με το από 13.3.2019 παραδεκτώς κατατεθέν υπόμνημα, επιδιώκεται η ακύρωση της ...πράξης της Διευθύντριας της Περιφερειακής Διεύθυνσης Συντάξεων Ν.Π.Δ.Δ. του Ε.Φ.Κ.Α. με την οποία απορρίφθηκε η από ...αίτηση συνταξιοδότησης του εκκαλούντος, πρώην υπαλλήλου της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς» (Ο.Λ.Π. Α.Ε.), υπό το καθεστώς του ν. 3163/1955, με την αιτιολογία ότι δεν θεμελιώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα, διότι έως 20.4.2017 (ημερομηνία υποβολής της 2^{ης} αίτησης παραίτησής του) είχε συμπληρώσει συνολική συντάξιμη υπηρεσία διαδοχικής ασφάλισης από έτη 33-11-24 και το 55^ο έτος της ηλικίας του, ενώ δεν θεμελιώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα ως πατέρας ανηλίκου κατά τις διατάξεις του ν. 3865/2010, διότι η δυνατότητα αυτή παρέχεται μόνο στους υπαλλήλους που συμπληρώνουν εικοσιπενταετή πραγματική συντάξιμη υπηρεσία μετά την 1^η.1.2011. Η κρινόμενη έφεση, κατά το μέρος που στρέφεται κατά «κάθε άλλης συναφούς πράξης ή παράλειψης της Διοίκησης», είναι παντελώς αόριστη και ανεπίδεκτη δικαστικής εκτίμησης και πρέπει, για τον λόγο αυτό, να απορριφθεί ως απαράδεκτη (Ε.Σ. II Τμ. 634/2019, 790/2016, 5000/2015, 602/2013, 526/2011, κ.ά.). Κατά τα λοιπά, η ένδικη έφεση έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα και νομότυπα και συνεπώς, πρέπει να εξεταστεί περαιτέρω κατά τη νομική και ουσιαστική της βασιμότητα.

II. Α. Ο ν. 3163/1955 «Περί συνταξιοδότησεως του προσωπικού του Ιδρύματος των Κοινωνικών Ασφαλίσεων» (71 Α΄) ορίζει στο άρθρο 1 ότι: «Οι τακτικοί υπάλληλοι του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων και τα μέλη οικογενείας των δικαιούνται συντάξεως εξ αυτού, εφαρμοζομένων αναλόγως πασών των εκάστοτε ισχυουσών διατάξεων περί απονομής συντάξεως εις τους δημοσίους πολιτικούς υπαλλήλους, πλην καθ' όσον άλλως ορίζεται διά του παρόντος νόμου». Περαιτέρω, το ν.δ. 4277/1962 «Περί συνταξιοδότησεως των ιατρών του Ι.Κ.Α. και ετέρων τινών κατηγοριών εργαζομένων» (Α΄ 191) ορίζει στο άρθρο 11 παράγραφος 6, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 4 παρ. 4 του ν.δ. 4579/1966 (Α΄ 234), ότι: «6. Οι εκ του διεπομένου υπό των διατάξεων του νόμου 3163/1955 προσωπικού, ως και του προσωπικού περί ου η παρ. 1 του παρόντος άρθρου, εξερχόμενοι της υπηρεσίας δικαιούνται όπως κατά την έξοδον των εκ της υπηρεσίας επιλέξουν αντί της εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος νόμου, την εφαρμογήν των τοιούτων των ισχυουσών κατά την έξοδον διά τους ησφαλισμένους του κλάδου συντάξεων της νομοθεσίας του ΙΚΑ εφ' όσον πληρούν τας απαιτούμενας υπό ταύτης νομίμους προϋποθέσεις...».

B. Ο ν. 4748/1930 «Περί οργανώσεως του λιμένος Πειραιώς (Ο.Λ.Π.)» (Α΄ 166), ορίζει στο άρθρο 1 ότι: «Συνιστάται νομικόν πρόσωπον δημοσίου δικαίου, εδρεύον εν Πειραιεί, υπό το όνομα «Οργανισμός του λιμένος Πειραιώς ...». Περαιτέρω, το ν.δ. 4210/1961 «Περί συνταξιοδότησεως των υπαλλήλων του Οργανισμού Λιμένος Πειραιώς» (Α΄ 176), ορίζει στο άρθρο 1, ότι: «1. Οι μόνιμοι υπάλληλοι ... του Ο.Λ.Π. ... δικαιούνται συντάξεως εκ του Οργανισμού τούτου υφ' ους όρους αποκτώσι το δικαίωμα τούτο και οι τακτικοί Δημόσιοι υπάλληλοι ... 2. Επί των μονίμων υπαλλήλων του Ο.Λ.Π. εφαρμόζονται κατ' αναλογίαν άπασαι αι διατάξεις του Α.Ν. 1854/51 ως και άπασαι αι ισχύουσαι εκάστοτε διατάξεις περί απονομής συντάξεως εις τους Δημοσίους Πολιτικούς υπαλλήλους, πλην αν άλλως ειδικώς ορίζεται διά του παρόντος». Ακολούθως, ο ν. 2688/1999 «Μετατροπή του Οργανισμού Λιμένος Πειραιώς και του Οργανισμού Λιμένος Θεσσαλονίκης σε ανώνυμες εταιρίες» (Α΄ 40/1.3.1999), ο οποίος ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο εικοστό δύο μήνες από τη δημοσίευσή του, ορίζει στο άρθρο 1 ότι: «1. Το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με επωνυμία “Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς” ... μετατρέπεται σε ανώνυμη εταιρία με την επωνυμία “Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς Ανώνυμη Εταιρία” και με διακριτικό τίτλο “Ο.Λ.Π. Α.Ε.”. Η Ο.Λ.Π. Α.Ε. είναι ανώνυμη εταιρία κοινής ωφέλειας με σκοπό την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος,

λειτουργεί κατά τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας, απολαμβάνει διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλειας, τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας ...». Περαιτέρω, ο ν. 2703/1999 (Α' 72) ορίζει στο άρθρο 7 παρ. 10α, γ και ε (όπως η παρ. 10α αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 παρ. 3 του ν. 2747/1999, Α' 226) ότι: «10 α. Το τακτικό προσωπικό του Οργανισμού Λιμένος Πειραιώς (Ο.Λ.Π.) και του Οργανισμού Λιμένος Θεσσαλονίκης (Ο.Λ.Θ.), ως νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου που υπηρετεί κατά την ισχύ του νόμου περί μετατροπής των οργανισμών αυτών σε ανώνυμες εταιρείες και διέπεται από τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, όπως αυτές εφαρμόζονται στο ως άνω προσωπικό, με τις διατάξεις του ν.δ. 4210/1961... υπάγεται από την ίδια ημερομηνία στην ασφάλιση του κλάδου σύνταξης του Ι.Κ.Α., σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11 του ν.δ. 4277/1962 ... β. ... γ. Ο χρόνος που διανύθηκε στην ασφάλιση του Ο.Λ.Π. ή του Ο.Λ.Θ. ως νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, συμπεριλαμβανομένου και αυτού που έχει αναγνωρισθεί και εξαγορασθεί ή προσμετρηθεί από προϋπηρεσία ή άλλη αιτία με βάση καταστατικές ή γενικές διατάξεις, είναι χρόνος ασφάλισης στο Ι.Κ.Α.. Αιτήσεις που έχουν υποβληθεί στον Ο.Λ.Π. ή στον Ο.Λ.Θ. πριν την έναρξη της ισχύος του νόμου περί μετατροπής των ανωτέρω Οργανισμών σε ανώνυμες εταιρείες και εκκρεμούν, καθώς και αιτήσεις που θα υποβληθούν μετά την έναρξη της ισχύος του για αναγνώριση χρόνων που προβλέπονταν από τις οικείες διατάξεις των παραπάνω νομικών προσώπων, εξετάζονται από το Ι.Κ.Α., σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11 του ν.δ. 4277/1962 ... δ. ... ε. Οι συντάξεις των συνταξιούχων πρώην υπαλλήλων των Οργανισμών που αναφέρονται στην περίπτωση α' της παρούσας παραγράφου ... βαρύνουν από την 1η Μαΐου 1999 το Ι.Κ.Α. και καταβάλλονται από αυτό» (βλ. αντίστοιχου περιεχομένου διατάξεις άρθρου δεκάτου τετάρτου του κεφαλαίου Δ' του ν. 2688/1999). Τέλος, το άρθρο τριακοστό έκτο του ν. 2932/2001 (Α' 145), ορίζει ότι: «1. Η επιβάρυνση του Ι.Κ.Α. και του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Ε.Α.Μ., η οποία προκύπτει από την εφαρμογή των άρθρων δέκατο τέταρτο και ... του ν. 2688/1999 ... και αντιστοιχεί σε αναλογιστικές διαφορές που ανάγονται στο χρόνο έως την 1^η Μαΐου 1999, χρόνο ενάρξεως ισχύος του νόμου αυτού, καθώς και η επιβάρυνση του Ι.Κ.Α. και του Ι.Κ.Α. – Ε.Τ.Ε.Α.Μ., η οποία προκύπτει από την καταβολή των συντάξεων στους συνταξιοδοτούμενους των Ο.Λ.Π. Α.Ε. ..., καλύπτεται από το Ελληνικό Δημόσιο».

Γ. Από τις προεκτεθείσες διατάξεις συνάγονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα. Σύμφωνα με το άρθρο 1 του ν.δ. 4210/1961, οι διατάξεις του Κώδικα Πολιτικών και

Στρατιωτικών Συντάξεων εφαρμόζονται κατ' αναλογία στους μονίμους υπαλλήλους και συνταξιούχους του ιδρυθέντος με τον ν. 4748/1930 πρώην νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου με την επωνυμία «Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς» (Ο.Λ.Π.). Οι ίδιες δε διατάξεις εφαρμόζονται από την 1^η Μαΐου 1999 και εντεύθεν και στους υπηρετούντες μετά τη μετατροπή με το άρθρο πρώτο του ν. 2688/1999, του Οργανισμού Λιμένος Πειραιώς σε ανώνυμη εταιρεία υπαλλήλους, οι οποίοι έχουν υπαχθεί σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν.δ. 4277/1962 στο ειδικό συνταξιοδοτικό καθεστώς του προσωπικού του Ι.Κ.Α., επί του οποίου έχουν επεκταθεί οι συνταξιοδοτικές διατάξεις του Δημοσίου, σύμφωνα με το άρθρο 1 του ν. 3163/1955 (Ε.Σ. Ολ. 2393/2005).

III. Α. Με τον ν. 4387/2016 «Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας – Μεταρρύθμιση ασφαλιστικού – συνταξιοδοτικού συστήματος (...)» (Α' 85) θεσπίστηκε, μεταξύ άλλων, ένα ενιαίο σύστημα κοινωνικής ασφάλειας για τους ασφαλισμένους όλων των φορέων και για τους υπαλλήλους του δημοσίου. Ειδικότερα, το άρθρο 4 αυτού προβλέπει, ότι από 1.1.2017, μεταξύ άλλων, οι υπάλληλοι του Δημοσίου και των ν.π.δ.δ. υπάγονται για κύρια σύνταξη στο ασφαλιστικό – συνταξιοδοτικό καθεστώς του συσταθέντος με τις διατάξεις του ίδιου νόμου Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.), οι συντάξεις τους κανονίζονται και καταβάλλονται με βάση τις ρυθμίσεις του νόμου αυτού, ενώ για τις προϋποθέσεις θεμελίωσης σύνταξης εξ ιδίου δικαιώματος, καθώς και για τα όρια ηλικίας καταβολής της σύνταξης τους εξακολουθούν να έχουν εφαρμογή οι οικείες διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου, οι ίδιες δε διατάξεις του ν. 4387/2016, εφαρμόζονται ανάλογα, σύμφωνα με το άρθρο 26 αυτού, και στους υπαλλήλους των Ο.Τ.Α. και των άλλων Ν.Π.Δ.Δ. που διέπονται από το ίδιο με τους δημοσίους υπαλλήλους συνταξιοδοτικό καθεστώς, είτε οι συντάξεις τους βαρύνουν το Δημόσιο είτε τους οικείους φορείς. Περαιτέρω, από 1.1.2017, οπότε και αρχίζει η λειτουργία του συσταθέντος με το άρθρο 51 παρ. 1 του ως άνω νόμου Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης, εντάσσονται σε αυτόν αυτοδίκαια, σύμφωνα με το άρθρο 53 παρ. 1, οι υφιστάμενοι Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης, μεταξύ των οποίων και το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Ι.Κ.Α. – Ε.Τ.Α.Μ.), ο οποίος και καθίσταται οιοσεί καθολικός διάδοχος αυτών.

Β. Με τις 277 και 278/2019 αποφάσεις του III Τμήματος και την 930/2019 απόφαση του II Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, υποβλήθηκαν προδικαστικά ερωτήματα στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου τούτου, μεταξύ άλλων, για την

αντίθεση ή μη στο Σύνταγμα των διατάξεων του ν. 4387/2016 που προβλέπουν την ένταξη των δημοσίων λειτουργών, υπαλλήλων, στρατιωτικών και μετέπειτα συνταξιούχων στον Ε.Φ.Κ.Α. με κανόνες ενιαίους με τους κοινούς ασφαλισμένους και δη αυτούς που αφορούν στον κανονισμό της καταβλητέας σύνταξης, λόγω της ειδικής λειτουργικής σχέσης δημοσίου δικαίου που τους συνδέει με το Κράτος και του, εξ αυτού του λόγου, ειδικού υπηρεσιακού και συνταξιοδοτικού τους καθεστώτος. Ενόψει αυτών, το Τμήμα κρίνει ότι δεν υφίσταται νόμιμος λόγος αναστολής εκδίκασης της υπό κρίση έφεσης, βάσει του άρθρου 108 Α παράγραφοι 1 και 2 του π.δ. 1225/1981 και πρέπει αυτή να εξεταστεί περαιτέρω κατά τη νομική και ουσιαστική της βασιμότητα. Τούτο διότι, στην προκειμένη περίπτωση, ο εκκαλών είναι πρώην υπάλληλος νομικού προσώπου ιδιωτικού και όχι δημοσίου δικαίου, ήτοι της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς, που με ειδική νομοθετική πρόβλεψη, κατά τον χρόνο μετατροπής του ως άνω Οργανισμού από ν.π.δ.δ. σε ανώνυμη εταιρεία, έχει, κατ' εξαίρεση, υπαχθεί στο ειδικό συνταξιοδοτικό καθεστώς του προσωπικού του Ι.Κ.Α., επί του οποίου έχουν επεκταθεί οι συνταξιοδοτικές διατάξεις του Δημοσίου. Επιπρόσθετα, με την προσβαλλόμενη πράξη Σ/ΓΒ/15972/19.12.2017 της Διευθύντριας της Περιφερειακής Διεύθυνσης Συντάξεων Ν.Π.Δ.Δ. του Ε.Φ.Κ.Α. δεν γεννάται ζήτημα αμφισβήτησης ως προς τον κανονισμό, τον υπολογισμό και το ύψος της καταβλητέας σύνταξης με βάση τις διατάξεις του ν. 4387/2016, αλλά τις προϋποθέσεις θεμελίωσης σύνταξης του εκκαλούντος, ως πατέρα ανηλικού τέκνου, με βάση τις προϊσχύουσες του ως άνω νόμου διατάξεις.

IV. Α. Στο άρθρο 4 παρ. 1 του ισχύοντος Συντάγματος, σύμφωνα με το οποίο «οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου», καθιερώνεται όχι μόνο η ισότητα των Ελλήνων ενώπιον του νόμου, αλλά και η ίση μεταχείριση αυτών εκ μέρους του νομοθέτη. Επομένως, όταν ο κοινός νομοθέτης ρυθμίζει ουσιαδώς όμοια πράγματα, σχέσεις ή καταστάσεις και κατηγορίες προσώπων, υποχρεούται να μη μεταχειρίζεται τις περιπτώσεις αυτές κατά τρόπο ανόμοιο, εισάγοντας εξαιρέσεις και κάνοντας διακρίσεις, εκτός εάν η διαφορετική μεταχείρισή τους δεν είναι αυθαίρετη, αλλά επιβάλλεται από λόγους γενικότερου κοινωνικού ή δημόσιου συμφέροντος, η συνδρομή των οποίων υπόκειται, κατά το άρθρο 93 παρ. 4 του Συντάγματος, στον έλεγχο των δικαστηρίων. Με την παράγραφο 2 του άρθρου 4 του Συντάγματος, σύμφωνα με την οποία οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις και η οποία αποτελεί ειδικότερη εκδήλωση της κατά την παρ. 1 του

ίδιου άρθρου γενικής αρχής της ισότητας στον τομέα της κοινωνικής θέσης και της νομικής αντιμετώπισης των σχέσεων των δύο φύλων, αφενός μεν απαγορεύεται η δημιουργία άνισων καταστάσεων και η διαφοροποίηση του περιεχομένου των επί μέρους δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των πολιτών, τόσο μεταξύ τους, όσο και έναντι της πολιτείας, βάσει της διαφοράς του φύλου, αφετέρου δε επιβάλλεται η παροχή ίσων δυνατοτήτων και ευκαιριών και στα δύο φύλα για την ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους και την ελεύθερη συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική, πολιτική και πολιτιστική ζωή του τόπου (άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος). Εξ άλλου, κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 116 του ισχύοντος αναθεωρημένου Συντάγματος δεν αποτελεί διάκριση λόγω φύλου η λήψη θετικών μέτρων για την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών, ενώ το Κράτος υποχρεούται να μεριμνά για την άρση των ανισοτήτων που υφίστανται στην πράξη, ιδίως σε βάρος των γυναικών. Από αυτά παρέπεται ότι κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η ευνοϊκότερη μεταχείριση της γυναίκας, εφόσον όμως τούτο επιβάλλεται από λόγους που ανάγονται είτε στην ανάγκη μεγαλύτερης προστασίας της, ιδίως σε θέματα μητρότητας, γάμου και οικογένειας (άρθρο 21 παρ. 1 του Συντάγματος), είτε σε καθαρά βιολογικές διαφορές που επιβάλλουν τη λήψη ιδιαίτερων μέτρων ή τη διάφορη μεταχείριση ενόψει του αντικειμένου της ρυθμιζόμενης σχέσης, πάντοτε όμως εντός των ακραίων ορίων, πέρα από τα οποία η σχετική ρύθμιση αντίκειται στο κοινό περί δικαίου αίσθημα, είτε στην ανάπτυξη της ισότιμης συμμετοχής της στην κοινωνική, οικονομική και δημόσια ζωή. Τέλος, αν θεσπιστεί με νόμο δικαιολογημένη ειδική ρύθμιση για ορισμένη κατηγορία προσώπων και αποκλειστεί από τη ρύθμιση αυτή, κατ' αδικαιολόγητη δυσμενή διάκριση, άλλη κατηγορία προσώπων, ως προς την οποία συντρέχει ο ίδιος λόγος που δικαιολογεί την ειδική αυτή μεταχείριση ή αν δεν υφίστανται ουσιώδεις μεταξύ των δύο κατηγοριών διαφορές, που δικαιολογούν την ευμενή υπέρ της μίας εξ αυτών μεταχείριση, η διάταξη αυτή είναι, κατά το μέρος που εισάγει τη δυσμενή αυτή διάκριση, ανίσχυρη ως αντισυνταγματική. Προς αποκατάσταση δε της συνταγματικής αρχής της ισότητας, πρέπει να εφαρμοστεί και για εκείνους, σε βάρος των οποίων έγινε η δυσμενή διάκριση, η διάταξη που ισχύει για την κατηγορία υπέρ της οποίας θεσπίστηκε η ευνοϊκή ρύθμιση (βλ. απόφ. Ε.Σ. Ολ. 743/2018, 1268/2018, 1807/2014, 3439, 3128, 44/2009 κ.ά.). Και τούτο διότι, εάν τα δικαστήρια περιορίζονταν να κηρύξουν μόνο την αντισυνταγματικότητα της διάταξης που εισάγει τη δυσμενή διάκριση χωρίς να μπορούν να επεκτείνουν τη ρύθμιση και υπέρ εκείνων που

υπέστησαν τη διάκριση αυτή, θα παρέμενε η αντισυνταγματική ανισότητα και θα καθίσταντο άνευ ουσιαστικού περιεχομένου η αιτούμενη δικαστική προστασία.

B. Η ομοιόμορφη μεταχείριση των δύο φύλων, στα ειδικότερα ζητήματα των προϋποθέσεων θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος και του υπολογισμού της συνολικής πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας, βάσει της οποίας κανονίζεται η σύνταξη, επιβάλλεται στον εθνικό νομοθέτη και από τις υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις του ενωσιακού δικαίου (άρθρο 141 της Συνθήκης του Άμστερνταμ και ήδη άρθρο 157 στην ενοποιημένη απόδοση της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης). Σύμφωνα με τις -ταυτόσημες- διατάξεις των άρθρων αυτών, κάθε κράτος μέλος υποχρεούται να εξασφαλίζει την εφαρμογή της αρχής της ισότητας στις αμοιβές ανδρών και γυναικών για όμοια εργασία ή για εργασία ίσης αξίας, εμπίπτει δε στο πεδίο εφαρμογής τους και το συνταξιοδοτικό σύστημα που θεσπίζεται με τον Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, δοθέντος ότι η σύνταξη που χορηγείται κατά τις διατάξεις του Κώδικα αυτού είναι «αμοιβή», κατά την έννοια των προαναφερόμενων άρθρων (απόφ. ΔΕΚ C-559/07, σκ. 40-60). Η απαγόρευση κάθε διάκρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών καταλαμβάνει και τον καθορισμό διαφορετικών προϋποθέσεων περί ηλικίας ή διαφορετικών κανόνων περί ελάχιστης προαπαιτούμενης υπηρεσίας -αναλόγως του φύλου- για τη χορήγηση συντάξεων σε δημοσίους πολιτικούς ή στρατιωτικούς υπαλλήλους που τελούν σε απολύτως όμοιες ή παρόμοιες καταστάσεις. Πάντως, κατά την παρ. 4 του ίδιου ως άνω άρθρου, η αρχή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην εργασία και τις αμοιβές δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να διατηρήσουν ή να θεσπίσουν θετικά μέτρα για το φύλο που βρίσκεται σε λιγότερο ευνοϊκή κατάσταση, αρκεί αυτά να αποβλέπουν στο να το διευκολύνουν να συνεχίσει την επαγγελματική του δραστηριότητα ή στο να αντισταθμίσουν τα μειονεκτήματα που αντιμετωπίζει στην επαγγελματική του σταδιοδρομία (βλ. απόφ. ΔΕΚ C-173/13, της 17.4.2014) και όχι στο να θέτουν ευνοϊκότερες προϋποθέσεις (σε σχέση με τις ισχύουσες για τους άνδρες υπαλλήλους) όσον αφορά το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης και την ελάχιστη προαπαιτούμενη υπηρεσία (βλ. και άρθρο 3 της Οδηγίας 2006/54/EK σε συνδυασμό με το άρθρο 19 του ν. 3896/2010, Α' 207). Στο πλαίσιο αυτό, αν η εθνική νομοθεσία, και εν προκειμένω ο Κώδικας Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, μεταχειρίζεται δυσμενώς το ένα φύλο έναντι του άλλου και για όσο χρονικό διάστημα διατηρείται η δυσμενής αυτή μεταχείριση, η ανωτέρω διάταξη επιβάλλει, προς αποκατάσταση της ίσης μεταχείρισης, την επέκταση και στην κατηγορία που

βρίσκεται σε μειονεκτική θέση των πλεονεκτημάτων που απολαύει η άλλη κατηγορία (απόφ. ΔΕΚ C-559/07, της 26ης Μαρτίου 2009, Επιτροπή κατά Ελληνικής Δημοκρατίας).

Γ. Ο Κώδικας Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (π.δ. 169/2007, Α' 210) όριζε στην παρ. 1 του άρθρου 56 (άρθρο 2 του ν. 1986/1991 όπως αντικ. με τα άρθρα 19 παρ. 3 του ν. 2084/1992 και 4 παρ. 3 του ν. 2227/1994), όπως ίσχυε πριν από την τροποποίησή της, από 1.1.2011, με το άρθρο 6 παρ. 2 β' του ν. 3865/2010 (Α' 120/21.7.2010), ότι: «1. Για την καταβολή της σύνταξης των υπαλλήλων, που υπάγονται στην συνταξιοδοτική προστασία του Δημοσίου, θεσπίζεται ηλικία συνταξιοδότησης, η οποία ορίζεται ως εξής: α) (...) β) Για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης από 1ης Ιανουαρίου 1998 και μετά, καθώς και για όσους προσλήφθηκαν για πρώτη φορά στο Δημόσιο από 1ης Ιανουαρίου 1983 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1992, το πενήκοστο (50ο) έτος της ηλικίας συμπληρωμένο, για μητέρες που έχουν ανήλικα (...) παιδιά, (...) το πενήκοστο όγδοο (58ο) έτος συμπληρωμένο για τις λοιπές γυναίκες και το εξηκοστό (60ο) έτος της ηλικίας συμπληρωμένο προκειμένου για τους άνδρες. Το κατά το προηγούμενο εδάφιο πενήκοστο όγδοο (58ο) έτος ηλικίας των γυναικών και το εξηκοστό (60ο) έτος ηλικίας των ανδρών αυξάνεται από 1ης Ιανουαρίου 1998 και μετά κατά ένα εξάμηνο για κάθε ημερολογιακό έτος μέχρι τη συμπλήρωση του εξηκοστού (60ου) έτους για τις γυναίκες και του εξηκοστού πέμπτου (65ου) έτους για τους άνδρες, ο δε υπάλληλος θα ακολουθεί το όριο ηλικίας, που ισχύει κατά το χρόνο, που θεμελιώνει το δικαίωμα σύνταξης. (...) 2. α. Η καταβολή της σύνταξης των πολιτικών υπαλλήλων της προηγούμενης παραγράφου, οι οποίοι αποχωρούν από την υπηρεσία λόγω παραίτησης ή για άλλους λόγους πριν από τη συμπλήρωση της ηλικίας συνταξιοδότησης, αναστέλλεται μέχρι τη συμπλήρωση της ηλικίας αυτής. (...)».

Δ. Ακολούθως με τις διατάξεις του άρθρου 6 παράγραφοι 1 έως 9 του ν. 3865/2010 (Α' 120) τροποποιήθηκαν από 1.1.2011, μεταξύ άλλων, οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 56 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, με σκοπό να επιτευχθεί σταδιακά η εξίσωση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης και του χρόνου υπηρεσίας για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος μεταξύ ανδρών και γυναικών. Η ανωτέρω νομοθετική μεταβολή έγινε, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση του νόμου επί του ως άνω άρθρου, ενόψει αφ' ενός μεν της απόφασης του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων επί της υπόθεσης C-559/07 (βλ. σκ. 5), με την οποία κρίθηκε ότι οι ως άνω διατάξεις που ορίζουν

διαφορετική συνταξιοδοτική μεταχείριση μεταξύ των ανδρών και γυναικών ως προς την ηλικία συνταξιοδότησης και την ελάχιστη προαπαιτούμενη υπηρεσία θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος αντιβαίνουν στα οριζόμενα στο άρθρο 141 ΕΚ, παραβιάζοντας την αρχή της ισότητας ως προς την καταβολή αμοιβής, αφ' ετέρου δε της από 29.1.2010 προειδοποιητικής επιστολής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με την οποία επιφυλασσόταν του δικαιώματός της να προσφύγει στο Δ.Ε.Κ. για την επιβολή προστίμου λόγω της μη έγκαιρης συμμόρφωσης της Ελλάδας με το διατακτικό της ανωτέρω απόφασης. Ειδικώς δε η διάταξη της περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 56 του π.δ. 169/2007, αντικαταστάθηκε από 1.1.2011, ως εξής: «Για την καταβολή της σύνταξης των υπαλλήλων, που υπάγονται στη συνταξιοδοτική προστασία του Δημοσίου, θεσπίζεται ηλικία συνταξιοδότησης, η οποία ορίζεται ως εξής: (...) "β) Για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης από 1ης Ιανουαρίου 1998 και μετά, καθώς και για όσους προσλήφθηκαν για πρώτη φορά στο Δημόσιο από 1ης Ιανουαρίου 1983 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1992: βα) Το πεντηκοστό δεύτερο (52ο) έτος της ηλικίας τους συμπληρωμένο για όσους έχουν ανήλικα παιδιά, το οποίο αυξάνεται στο πεντηκοστό πέμπτο (55ο) έτος από 1ης Ιανουαρίου 2012 και στο εξηκοστό πέμπτο (65ο) έτος από 1ης Ιανουαρίου 2013 και μετά (...)». Περαιτέρω, η παράγραφος 11 του ως άνω άρθρου 6 του ν. 3865/2010 ορίζει ότι: «Οι διατάξεις των παραγράφων 1 έως και 9 του άρθρου αυτού δεν έχουν εφαρμογή για όσα από τα πρόσωπα που αναφέρονται σε αυτές θα έχουν θεμελιώσει δικαίωμα σύνταξης μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2010, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου, όπως αυτές ισχύουν κατά την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου αυτού (...). Για τα πρόσωπα αυτά εξακολουθούν να ισχύουν όσα προβλέπονται από τις αντικαθιστώμενες ή καταργούμενες διατάξεις, κατά περίπτωση, τόσο για τη θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης όσο και για τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης, καθώς και για τον τρόπο υπολογισμού της σύνταξης τους.(...)».

Ε. Με τις προπαρατεθείσες διατάξεις του άρθρου 56 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, ως ίσχυαν πριν από την αντικατάστασή τους από 1.1.2011 με το ν. 3865/2010 και εξακολουθούν να διέπουν, κατά τη ρητή διάταξη της παραγράφου 11 του άρθρου 6 του νόμου αυτού, το συνταξιοδοτικό καθεστώς όσων είχαν ήδη θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα μέχρι την 31η.12.2010, είχαν δηλαδή συμπληρώσει 25 έτη συντάξιμης υπηρεσίας (βλ. άρθρο 1 του ίδιου ως άνω Κώδικα), θεσπίζεται, για μεν τους άνδρες υπαλλήλους που θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα από 1ης Ιανουαρίου 1998 και, σε κάθε περίπτωση, μέχρι την 31η

Δεκεμβρίου 2010, ως ηλικία συνταξιοδότησης το 60^ο έτος της ηλικίας τους, αυξανόμενο από την ημερομηνία αυτή και μετά κατά ένα εξάμηνο για κάθε ημερολογιακό έτος μέχρι τη συμπλήρωση του 65^{ου} έτους της ηλικίας τους. Αντίθετα, για τις γυναίκες υπαλλήλους ο συνταξιοδοτικός νομοθέτης επιφυλάσσει ευνοϊκότερη μεταχείριση και ειδικότερα για μεν τις μητέρες υπαλλήλους που έχουν ανήλικα τέκνα θέτει ως όριο ηλικίας το 50^ο έτος της ηλικίας τους, χωρίς οποιαδήποτε προσαύξηση, για δε τις λοιπές γυναίκες το 58^ο έτος της ηλικίας τους, αυξανόμενο, κατά τα ανωτέρω οριζόμενα για τους άνδρες, μέχρι τη συμπλήρωση του 60^{ου} έτους της ηλικίας τους. Η διαφορετική αυτή συνταξιοδοτική μεταχείριση μεταξύ ανδρών και γυναικών και, μάλιστα, τόσο αυτών που τελούν σε ειδικές συνθήκες (μητέρες με ανήλικα παιδιά), όσο και των λοιπών που δεν τελούν σε τέτοιες συνθήκες συνιστά δυσμενή διάκριση των πρώτων έναντι των δευτέρων με μόνο κριτήριο το φύλο τους, που δεν δικαιολογείται από λόγους γενικότερου κοινωνικού ή δημοσίου συμφέροντος ή από λόγους που ανάγονται στην ανάγκη μεγαλύτερης προστασίας των γυναικών σε θέματα μητρότητας, γάμου και οικογένειας ή σε καθαρά βιολογικές διαφορές που επιβάλλουν τη λήψη ιδιαίτερων μέτρων υπέρ αυτών. Και τούτο διότι, κατά το μέρος που με τις συνταξιοδοτικές αυτές ρυθμίσεις σκοπείται η προστασία της οικογένειας και των παιδιών, δεν επιτρέπεται η διαφορετική μεταχείριση των δύο φύλων, δοθέντος ότι και οι δύο γονείς έχουν, δεδομένων των σύγχρονων κοινωνικών συνθηκών, τις ίδιες υποχρεώσεις και τα ίδια βάρη στο πλαίσιο της προστασίας και ανατροφής των τέκνων τους (λαμβάνομένου μάλιστα υπόψη ότι στην ως άνω διάταξη δεν προσδιορίζεται η ηλικία των τέκνων), καθώς και της λειτουργίας και της ενότητας της οικογένειας. Η θέσπιση, άλλωστε, διαφορετικής ηλικίας συνταξιοδότησης με βάση το φύλο, ούτε από καθαρά βιολογικές διαφορές μεταξύ τους δικαιολογείται, αφού δεν συναρτάται με διαφορετικό προσδόκιμο ζωής, ούτε θετικό μέτρο συνιστά για την προώθηση της ισότητας μεταξύ των δύο φύλων και την άρση τυχόν υφιστάμενων ανισοτήτων σε βάρος των γυναικών, αφού, με τον τρόπο αυτό, δεν διευκολύνονται οι γυναίκες στη συνέχιση της επαγγελματικής τους δραστηριότητας, ούτε αποκαθίστανται τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αυτές στην επαγγελματική τους σταδιοδρομία, αλλά απλώς τίθενται σε ευνοϊκότερη θέση έναντι του άλλου φύλου με το να μπορούν να συνταξιοδοτηθούν σε μικρότερη ηλικία σε σχέση με τους άνδρες.

ΣΤ. Η διαφορετική συνταξιοδοτική μεταχείριση μεταξύ ανδρών και γυναικών όσον αφορά την ηλικία συνταξιοδότησής τους αντίκειται επίσης και στην αρχή της

ισότητας αμοιβών, η οποία κατοχυρώνεται διαχρονικά στο ενωσιακό δίκαιο (άρθρο 141 παρ. 2 της Συνθήκης του Άμστερνταμ και ήδη άρθρο 157 παρ. 2 ΣΛΕΕ) και απαγορεύει διακρίσεις λόγω φύλου για τα πρόσωπα τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της, μεταξύ των οποίων και οι συνταξιοδοτούμενοι κατά το σύστημα του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (βλ. σκέψη 5). Εξ άλλου ο καθορισμός διαφορετικών ηλικιακών ορίων ως προς τη συνταξιοδότηση ανδρών και γυναικών δεν δύναται να θεωρηθεί ως επιτρεπόμενο θετικό μέτρο κατά την παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου (βλ. και άρθρο 3 της Οδηγίας 2006/54/EK), καθόσον ως τέτοιο, υπό τις κρατούσες πλέον κοινωνικές συνθήκες, μπορεί να θεωρηθεί μόνο εκείνο που εξασφαλίζει την ισότιμη συμμετοχή των γυναικών στην κοινωνική και οικονομική ζωή, ενισχύει και διευκολύνει την επαγγελματική δραστηριότητα των γυναικών ή αντισταθμίζει τα μειονεκτήματα που αντιμετωπίζουν στην επαγγελματική τους σταδιοδρομία.

Z. Εφόσον δε, κατά τα ανωτέρω, η ως άνω συνταξιοδοτική διάταξη, με την οποία θεσπίζεται μικρότερο όριο ηλικίας για τη συνταξιοδότηση των γυναικών εισάγει διάκριση εις βάρος των ανδρών χωρίς να υφίστανται αποχρώντες λόγοι που να τη δικαιολογούν, είναι ανίσχυρη ως αντίθετη στην αρχή της ισότητας, όπως αυτή κατοχυρώνεται τόσο στο Σύνταγμα όσο και στις προαναφερόμενες διατάξεις του ενωσιακού δικαίου. Ως εκ τούτου, προς αποκατάσταση της ίσης μεταχείρισης των δύο φύλων, για όσο χρονικό διάστημα διατηρείται σε ισχύ η δυσμενής αυτή διάκριση σε βάρος των ανδρών (ήτοι για όσους έχουν θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα μέχρι 31.12.2010, καθόσον από 1.1.2011 τα ηλικιακά όρια συνταξιοδότησης ανδρών και γυναικών εξισώθηκαν), πρέπει να επεκταθεί και στους άνδρες υπαλλήλους η ευνοϊκότερη ρύθμιση που ισχύει για τις γυναίκες (βλ. απόφ. ΔΕΚ C-559/07, της 26ης Μαρτίου 2009, Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ελληνικής Δημοκρατίας σκ. 26, Ε.Σ. Ολ. 317/2020 (Μειζ.), όπου και μειοψηφία, 322, 319/2020, 1268, 743/2018, 1807/2014).

V. Το π.δ. 1225/1981 «Περί εκτελέσεως των περί Ελεγκτικού Συνεδρίου διατάξεων» (Α' 304), ορίζει στο άρθρο 49, υπό τον τίτλο «Όρια ελέγχου της πράξεως ή αποφάσεως, ότι: «1. Διά της εφέσεως η υπόθεσις μεταβιβάζεται εις το αρμόδιον Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ως προς μεν το νόμω βάσιμον της πράξεως ή αποφάσεως κατά το σύνολον, ως προς δε το ουσία βάσιμον της πράξεως ή αποφάσεως κατά τα διά της εφέσεως και των προσθέτων λόγων καθοριζόμενα όρια. 2. Το δικαστήριον την νομικώς πλημμελή πράξιν ακυροί, εν όλω ή εν μέρει, ή

μεταρρυθμίζει αναλόγως, επιφυλασσομένης της διατάξεως της επομένης παραγράφου. Την ουσιαστικώς εσφαλμένην πράξιν ακυροί ή μεταρρυθμίζει εντός των εν τη εφέσει ορίων, κρίνον περαιτέρω επί της ουσίας της υποθέσεως 3. Διά της αποφάσεως αυτού το δικαστήριο δεν δύναται να καταστήσει χειρόνα την θέσιν του εκκαλούντος. 4. ...». Κατά την έννοια των τελευταίων αυτών διατάξεων όταν προσβάλλεται με έφεση ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου παράλειψη των αρμοδίων συνταξιοδοτικών οργάνων της διοίκησης να ενεργήσουν νομίμως προς κανονισμό σύνταξης, το Δικαστήριο, δεχόμενο την έφεση, ακυρώνει την προσβαλλόμενη παράλειψη και αναπέμπει την υπόθεση στην αρμόδια διεύθυνση, προκειμένου αυτή να προβεί στις νόμιμες ενέργειες, σύμφωνα με όσα κρίθηκαν με τη σχετική απόφαση (Ε.Σ. Ολ. 1444, 1116 – 119/2001, ΙΙ Τμ. 316/2017, 790/2016 κ.ά.).

VI. Α. Στην υπό κρίση υπόθεση από το σύνολο των στοιχείων του φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα: Ο εκκαλών, γεννήθηκε στις 16.4.1962 και είναι πατέρας δύο τέκνων, εκ των οποίων, η ..γεννήθηκε στις 19.4.1994 (βλ. σχετ. την από ...βεβαίωση του Τμήματος Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης). Ο ως άνω προσλήφθηκε στον Οργανισμό Λιμένος Πειραιώς στις 18.7.1988, ως δόκιμος λιμενεργάτης με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου και από 1.4.1990 έγινε μόνιμος λιμενεργάτης και διορίστηκε (μονιμοποιήθηκε) στις 10.11.1998 με την ...πράξη της Εκτελεστικής Επιτροπής του Ο.Λ.Π. σε τακτική θέση του κλάδου ΥΕ Ναυτικών με τον Δ' βαθμό, (τ. Ν.Π.Δ.Δ....), του αναγνωρίστηκε δε συνολικός χρόνος πραγματικής υπηρεσίας 10 έτη 3 μήνες και 16 ημέρες. Στις 18.8.1999 μετατάχθηκε με την ...απόφαση του Προϊσταμένου Υπηρεσιών της Ο.Λ.Π. Α.Ε. από τον κλάδο ΥΕ Ναυτικών σε κενή οργανική θέση του κλάδου ΔΕ Τεχνικού – ειδικότητας χειριστή μηχανημάτων με τον Δ' βαθμό από 10.3.1999 (τ. Ν.Π.Δ.Δ. 130) και στις 27.4.2001 μετατάχθηκε, εκ νέου, με την ...απόφαση του Διευθύνοντος Συμβούλου της Ο.Λ.Π. Α.Ε. από τον κλάδο ΔΕ Τεχνικό στον κλάδο ΤΕ Διοικητικό – Λογιστικό με τον βαθμό Δ' (τ. Ν.Π.Δ.Δ. 85). Με την ... απόφαση του Αναπληρωτή Διευθύνοντος Συμβούλου της Ο.Λ.Π. Α.Ε. έγινε δεκτή η παραίτησή του και διαπιστώθηκε η λύση της υπαλληλικής του σχέσης από 20.4.2017 (ημερομηνία υποβολής της δεύτερης παραίτησής του). Εξάλλου, με τη ... πράξη του Ι.Κ.Α. αναγνωρίστηκε ως συντάξιμη και εξαγοράστηκε η στρατιωτική του θητεία 2 ετών και 2 μηνών (βλ. σχετ. το ... πιστοποιητικό της Προϊσταμένης του Τμήματος Ανθρώπινων Πόρων της Διεύθυνσης Διοικητικής Λειτουργίας της Ο.Λ.Π. Α.Ε.), ενώ από το ... έγγραφο του

Περιφερειακού Υποκαταστήματος Μισθωτών Αττικής – Δυτική προκύπτουν, ύστερα από καταμέτρηση του Τμήματος Μητρώου του ως άνω Υποκαταστήματος, οι ημέρες εργασίας του εκκαλούντος που έχουν πραγματοποιηθεί στην ασφάλιση του τέως Ι.Κ.Α. – Ε.Τ.Α.Μ. πριν τις 10.11.1998. Στις 21.4.2017 ο εκκαλών υπέβαλε στον Ε.Φ.Κ.Α. τη με αριθμό πρωτοκόλλου ... αίτηση για απονομή σύνταξης εξ ιδίου δικαιώματος, επέλεξε δε, σύμφωνα με την προαναφερθείσα (σκ. Π Α) διάταξη της παρ. 6 του άρθρου 11 του ν.δ. 4277/1962, όπως ισχύει, να συνταξιοδοτηθεί με βάση το ειδικό καθεστώς του ν. 3163/1955, με συνυπολογισμό του χρόνου απασχόλησής του στον ιδιωτικό τομέα και με ασφάλιση κλάδου σύνταξης του Ι.Κ.Α. βάσει των διατάξεων περί διαδοχικής ασφάλισης. Η αίτησή του αυτή απορρίφθηκε με την ήδη προσβαλλόμενη με την κρινόμενη έφεση πράξη ... της Διευθύντριας της Περιφερειακής Διεύθυνσης Συντάξεων Ν.Π.Δ.Δ. (Τμήμα Β') του ως άνω φορέα με την αιτιολογία ότι: «... σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3163/55, του αρθ. 19 του Ν. 2084/92, του αρθ. 6 του Ν. 3865/2010 καθώς και τις διατάξεις του Ν. 4336/2015, όπως τροποποιήθηκαν με τις διατάξεις του αρθ. 1 του Ν. 4337/2015, εφόσον έχετε προσληφθεί για πρώτη φορά στο Δημόσιο μετά την 01/01/1983 (18/07/1988), θεμελιώνετε δικαίωμα σύνταξης με τη συμπλήρωση: α) 25 ετών πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας έως 31/12/2010, για την καταβολή της οποίας όμως απαιτείται και η συμπλήρωση του 67^{ου} έτους της ηλικίας σας ... β) 35 ετών πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας κατά το έτος 2019 ... Και στις δύο περιπτώσεις συμπεριλαμβάνεται ο χρόνος απασχόλησής σας στον ιδιωτικό τομέα καθώς και ο χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας σας. Σημειώνουμε ότι δεν μπορείτε να θεμελιώσετε συνταξιοδοτικό δικαίωμα ως πατέρας ανήλικου τέκνου, δεδομένου ότι η δυνατότητα αυτή παρέχεται μόνο στους υπαλλήλους που συμπληρώνουν 25 έτη πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας μετά την 01/01/2011 σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3865/2010. Σύμφωνα με τα παραπάνω και ύστερα από την αριθ. ... Βεβαίωση του Περ/κού Υποκ/τος Μισθωτών Αττικής-Δυτική δε θεμελιώνετε συνταξιοδοτικό δικαίωμα με βάση τις διατάξεις του Ειδικού συνταξιοδοτικού καθεστώτος του τ.Ι.Κ.Α. (Ν. 3163/55), δεδομένου ότι έως και την 20/04/2017 (ημερομηνία υποβολής 2^{ης} αίτησης παραίτησης), έχετε συμπληρώσει συνολική συντάξιμη υπηρεσία διαδοχικής ασφάλισης ετών 33-11-24 και το 55^ο έτος της ηλικίας σας». Ήδη ο εκκαλών, στρέφεται κατά της πράξης αυτής και ζητεί την ακύρωσή της, άλλως τη μεταρρύθμισή της, προκειμένου να του κανονισθεί, με βάση την αρχή της ισότητας ανδρών-γυναικών, μηνιαία σύνταξη ως πατέρας ανήλικου τέκνου, δεδομένου ότι έχει

συμπληρώσει εικοσιπενταετή πραγματική συντάξιμη υπηρεσία έως 31.12.2010. Κατόπιν αυτών και σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στις προηγούμενες σκέψεις της παρούσας, εφόσον ο εκκαλών έχει συμπληρώσει μέχρι 31.12.2010 εικοσιπενταετή συντάξιμη υπηρεσία, όπως δέχεται και η ίδια η προσβαλλόμενη, με τον συνυπολογισμό όπως προκύπτει και από τα λοιπά στοιχεία του φακέλου ως συντάξιμου τόσο του χρόνου ασφάλισής του στο Ι.Κ.Α. κατά τις διατάξεις περί διαδοχικής ασφάλισης, όσο και ολόκληρου του χρόνου της στρατιωτικής του θητείας (δύο ετών και 2 μηνών), για την οποία έχουν καταβληθεί οι αναλογούσες εισφορές, θεμελιώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα μέχρι την ημερομηνία αυτή (31.12.2010), δοθέντος δε ότι στις 16.4.2012 συμπλήρωσε το 50^ο έτος της ηλικίας του δικαιούται σύνταξης από την επομένη της αποχώρησής του από τον Οργανισμό Λιμένος Πειραιώς, ήτοι από 21.4.2017, κατ' εφαρμογή του άρθρου 56 παρ. 1 β' του Συνταξιοδοτικού Κώδικα, όπως αυτό ίσχυε πριν αντικατασταθεί από 1.1.2011 με το άρθρο 6 παρ. 2 β' του ν. 3865/2010 (βλ. και παρ. 11 του άρθρου 6 του ν. 3865/2010). Και τούτο, διότι το άρθρο 56 παρ. 1 περ. β' του Συνταξιοδοτικού Κώδικα, το οποίο θεσπίζει το 50^ο έτος ως όριο ηλικίας για τη συνταξιοδότηση των γυναικών δημοσίων υπαλλήλων, που είναι μητέρες με ανήλικα τέκνα, πρέπει για λόγους αποκατάστασης της ίσης μεταχείρισης των δύο φύλων να τύχει εφαρμογής, όπως έγινε δεκτό στην υπό στοιχείο IV Ζ σκέψη, και στους άνδρες υπαλλήλους που τελούν στην ίδια κατάσταση, που έχουν δηλαδή ανήλικο τέκνο, εφόσον θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα, σύμφωνα με τη μεταβατική διάταξη της παρ. 11 του άρθρου 6 του ν. 3865/2010, μέχρι 31.12.2010. Συνεπώς, η προσβαλλόμενη πράξη, η οποία δέχθηκε ότι δεν ισχύει για τον εκκαλούντα το όριο ηλικίας των 50 ετών που προβλέπεται για τις γυναίκες υπαλλήλους με ανήλικο τέκνο, κατ' επεκτατική με βάση την αρχή της ισότητας εφαρμογή της ανωτέρω διάταξης του άρθρου 56 παρ. 1 β' του Συνταξιοδοτικού Κώδικα, καθώς και ότι η θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος πατέρων ανηλίκων με τις διατάξεις του άρθρου 6 του ν. 3865/2010 παρέχεται μόνο σε όσους θεμελιώνουν εικοσιπενταετή συντάξιμη υπηρεσία μετά την 1.1.2011, έσφαλε ως προς την ερμηνεία και εφαρμογή των επίμαχων αυτών διατάξεων, όπως βάσιμα προβάλλει ο εκκαλών και πρέπει για τον λόγο αυτό ν' ακυρωθεί.

Β. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, η ένδικη έφεση πρέπει να γίνει δεκτή και η προσβαλλόμενη πράξη να ακυρωθεί, ακολούθως δε να αναπεμφθεί η υπόθεση στην αρμόδια Περιφερειακή Διεύθυνση Συντάξεων Ν.Π.Δ.Δ. του Ε.Φ.Κ.Α, προκειμένου να εξετάσει την αίτηση του εκκαλούντος για κανονισμό σύνταξης κατ' εφαρμογή της

παρ. 1 του άρθρου 56 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (π.δ. 169/2007), όπως ίσχυε πριν την τροποποίησή του με το άρθρο 6 παρ. 2 β' του ν.3865/2010, σε συνδυασμό με το άρθρο 6 παρ. 11 του ίδιου νόμου, πληρωτέας από 21.4.2017. Μετά δε την παραδοχή της έφεσης, πρέπει να επιστραφεί στον εκκαλούντα το παράβολο που κατέθεσε για την άσκηση αυτής (άρθρο 73 παρ. 4 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013, Α' 52).

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την έφεση.

Ακυρώνει τη .....πράξη της Διευθύντριας της Περιφερειακής Διεύθυνσης Συντάξεων Ν.Π.Δ.Δ. του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης.

Αναπέμπει την υπόθεση στην ίδια ως άνω Διεύθυνση προκειμένου εξετάσει την αίτηση του εκκαλούντος για κανονισμό σε αυτόν σύνταξης, εφόσον συμπληρώνει μέχρι 31.12.2010 εικοσιπενταετή συνολική συντάξιμη υπηρεσία και θεμελιώνει, ως εκ τούτου, συνταξιοδοτικό δικαίωμα μέχρι την ημερομηνία αυτή, πληρωτέας από 21.4.2017.

Διατάσσει την επιστροφή του κατατεθέντος παραβόλου στον εκκαλούντα.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα, στις 20 Φεβρουαρίου 2020.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΑΣΗΜΙΝΑ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΓΕΩΡΓΙΑ ΦΡΑΓΚΟΠΑΝΑΓΟΥ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση, στο ακροατήριο του Δικαστηρίου, στις 4 Ιουνίου 2020.

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΓΕΩΡΓΙΑ ΦΡΑΓΚΟΠΑΝΑΓΟΥ**